

SESJE I KONFERENCJE NAUKOWE

Sprawozdania

Rola i miejsce kobiet w edukacji i kulturze polskiej – konferencja naukowa Zajączkowo 20-22 października 1997 r.

W dniach 20-22 października 1997 r. w Ośrodku Wypoczynkowym i Szkoleniowym Poznańskiego Kuratorium w Zajączkowie, odbyła się, zorganizowana przez Zakład Historii Wychowania Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, konferencja naukowa poświęcona roli i miejscu kobiety w edukacji i kulturze polskiej.

Obrazy otworzyli przedstawiciele organizatorów konferencji: Dorota Żołądz-Strzelczyk, Jan Hellwig oraz Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu, Zbigniew Kwieciński.

Konferencja wzbudziła szerokie zainteresowanie i odzew w kręgu naukowców i badaczy reprezentujących wiele ośrodków naukowych w Polsce i w państwach sąsiednich – Słowacji i Białorusi. Uczestnicy przygotowali około 60 referatów, które były wygłaszane podczas posiedzeń plenarnych oraz w czasie obrad w sekcjach.

Obrady plenarne rozpoczął wykład Karoliny Targosz (PAN Warszawa) zatytułowany „Na widowni i na scenie. W dworskiej kulturze teatralnej XVI i pierwszej połowy XVII wieku”. Ukazał on kolejne etapy rozwoju dworskiej kultury teatralnej oraz udział kobiet w rozwoju teatru.

Obrady kontynuowała Dorota Żołądz-Strzelczyk, która w swym referacie pt.: „Jako rządzić mają rodzice córki swe”, przedstawiła poglądy na wychowanie kobiet w Polsce przedrozbiorowej. Referat ukazywał m.in. brak zainteresowania problematyką kobiecą w ówczesnej literaturze, słabą pozycję kobiety w życiu, „zamykanie” jej w domu, wychowywanie na „dobrą żonę” i matkę, której umiejętności pisania i czytania nie są potrzebne.

Działyły cztery sekcje tematyczne, co było podyktowane dużą ilością wystąpień.

W sekcji I, zatytułowanej „Edukacja kobiet w teorii i praktyce do końca XVIII wieku”, której przewodniczyła Karolina Targosz, przedstawiono dziewięć referatów. Sekcja ta objęła duży przedział czasowy – okres do końca XVIII wieku. Spośród referatów dwa pokazały nam złożoność problematyki kobiecej już w starożytności. Dla czasów nowożytnych jest to tym cenniejsze, że wówczas, kiedy zaczęły się ruchy emancypacyjne, bardzo często sięgano do argumentu historycznego, jakim były „starożytne” kobiety odgrywające znaczną rolę w ówczesnym męskim społeczeństwie.

Sekcja II pt. „Edukacja kobiet na ziemiach polskich w XIX i XX wieku”, obradująca pod kierownictwem Andrzeja Meissnera, próbowała odpowiedzieć na pytanie, jakie były możliwości i potrzeby edukacyjne kobiet w omawianym czasie. Wygłoszone referaty ukazały wyraźną różnicę w pozycji kobiety w okresie niewoli narodowej i w okresie międzywojennym, dysproporcje między potrzebami kształcenia a możliwościami ich realizowania.

W okresie zaborów kobiety podejmowały walkę o swoje miejsce w życiu społecznym, natomiast w okresie międzywojennym, dzięki uzyskanym uprawnieniom politycznym, mogły

zrealizować się nie tylko jako matki czy żony, ale również jako działaczki społeczne, osoby w pełni uczestniczące w życiu.

Sekcja III obradowała pod hasłem „Działalność społeczno-oświatowa kobiet i ich udział w rozwoju polskiej myśli pedagogicznej XIX i XX wieku”. Była to sekcja skupiająca największą grupę referatów. Obradom przewodniczyły Eleonora Sapia-Drewniak oraz Agnieszka Stopińska-Pająk.

Wysłuchano 24 referatów o bardzo bogatej i różnorodnej problematyce. Poprzez wystąpienia udało się ukazać uczestnictwo kobiety we wszystkich aspektach życia społecznego, kulturalnego, politycznego, edukacyjnego. Przedstawiono kobiety, które na polu naukowym zaznaczyły swą, często pionierską, obecność. Podkreślono wkład kobiet w rozwój takich dyscyplin naukowych, jak pedagogika społeczna, pedagogika przedszkolna, logopedia.

W sekcji IV tematem obrad były „Poglądy na miejsce i rolę kobiety w społeczeństwie, kulturze i edukacji (w świetle dziewiętnastowiecznych i dwudziestowiecznych programów i przekazów)”. Przewodniczył jej Witold Wojdyło. Tematyka dotyczyła szeroko rozumianej kwestii kobiecej, a w szczególności wizerunku matki i żony, myśli edukacyjnej, działalności politycznej, emancypacji kobiet, wykształcenia kobiet, ruchów społecznych kobiet. Referaty z tej części konferencji powstały w oparciu o bogatą bazę źródłową, m.in.: czasopisma polityczne, pedagogiczne, kulturalno-oświatowe, kalendarze, teksty literackie. Prezentowane tutaj zagadnienia zostały również poszerzone o problemy badań naszych południowych sąsiadów (wygłoszone przez Józefa Psenaka z Uniwersytetu w Bratysławie). Dotyczyły one starań organizacji kobiecych na Słowacji o założenie szkół dla dziewcząt w drugiej połowie XIX wieku.

Cennym i bardzo istotnym dopełnieniem tematyki kobiecej były trzy wystąpienia w ostatnim dniu obrad: Andrzeja Meissnera – *Wkład nauczycielek galicyjskich szkół pedagogicznych w rozwój teorii i praktyki pedagogicznej*; Romualda Grzybowskiego – *Kobiety w zakładach kształcenia nauczycieli w Polsce w latach 1945-1973*; Krzysztofa Jakubiaka – *Wizerunek matki i jej edukacja wychowawcza w świetle polskiego piśmiennictwa pedagogicznego XIX i początków XX wieku*.

Wygłoszone referaty wywołały ożywioną dyskusję i dały dowód coraz szerszego zainteresowania problematyką kobiecą. Podczas obrad plenarnych, w sekcjach, również w kuluarach, przeanalizowano szereg interesujących problemów związanych z tematem spotkania, a także wskazano nieznane i nie wykorzystane dotąd obszary badawcze.

Organizatorzy zapowiedzieli druk referatów.

Justyna Gulczyńska, Edyta Głowacka

Stanisław Kot – uczoney i polityk

W dniach 12-13 grudnia 1997 roku w Krakowie odbyła się sesja pt.: „Stanisław Kot – uczoney i polityk”. Jej organizatorami byli dyrektorzy dwóch Instytutów Uniwersytetu Jagiellońskiego: Historii – Mariusz Markiewicz i Filologii Polskiej – Andrzej Borowski.

Sesję otworzyła Alina Fitowa, słowo wstępne wygłosił rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego Franciszek Ziejka.

Postać Stanisława Kota – jednego z czołowych działaczy przedwojennego Polskiego Stronnictwa Ludowego, członka polskiej dyplomacji, polityka i badacza jednocześnie, była dotąd, z racji sytuacji politycznej panującej w Polsce do 1989 roku, zbyt słabo poznana i spopularyzowana.

Stanisław Kot przez wielu uważany był, i jest nadal, za kontynuatora polityki Wincentego Witosa, z którym współpracował i którym był zauroczony jako człowiekiem. O tym, że opinia ta jest nadal aktualna, świadczyć może fakt obecności na sesji wnuczki tego trzykrotnego premiera II Rzeczypospolitej. Sesję uświetniła ponadto obecność rodziny prof. S. Kota.

Pierwszy dzień obrad, prowadzony przez Andrzeja Podrazę, dotyczył działalności politycznej Stanisława Kota i jego obecności w Naczelnym Komitecie Narodowym w czasie I wojny